

פרק ה עמל תורה

”אמר ריש לקיש: אין דברי תורה מתקיימין אלא במי שממית עצמו עליה.
שנאמר: ”זאת התורה אדם כי ימות באהל” (במדבר יט, יד).”
(תלמוד בבלי מסכת שבת דף פג ע”ב)

בשביל התורה אנחנו נדרשים לתת המון. אם אנחנו באמת רוצים לזכות בה, אנחנו מוכרחים להתמסר אליה - ללמוד גם כשקשה, להתגבר על עייפות, עצלנות, טרדות ובלבולים. פשוט לעבוד קשה - עד כדי 'מוות'. אך בסופו של דבר, ה'מוות' הזה מקנה לנו את התורה ומעניק לנו חיים חדשים.

בפרק זה נתבונן באחד היסודות המרכזיים שבלימוד תורה - העמל והיגיעה. נראה את המשמעות וההשפעה של עמל התורה, ונגלה שלזיעה ולמאמצים מתווספים בסופו של דבר גם תענוג ושמחה.

1. רק בעמל

"מוֹבָא בְּמִדְרָשׁ תְּנַחֲמוּמָא (פרשת נח, ג) כִּי "עַל וְהַתּוֹרָה שְׁבַעַל פֶּה נֹאמֵר: "אַרְכָּה מֵאַרְצֵי מִדְּבָר וּרְחֵבָה מִנֵּי יָם" (איוב יא, ט) וּכְתִיב "וְלֹא תִמְצָא בְּאַרְצֵי הַחַיִּים" (איוב כח, ג), וּמֵאֵי 'לֹא תִמְצָא בְּאַרְצֵי הַחַיִּים', וְכִי בְּאַרְצֵי הַמֵּתִים תִּמְצָא? אֵלָּא שְׁלֹא תִמְצָא תּוֹרָה שְׁבַעַל פֶּה אֲצִל מִי שִׁיבְקֶשׁ עוֹנֵג הָעוֹלָם, תִּאֲוֶה וְכַבּוֹד וּגְדֻלָּה בְּעוֹלָם הַזֶּה, אֲלֵא בְּמִי שֶׁמִּמִּית עֲצָמוֹ עֲלֵיהָ... לְפִי שְׂאִין לֹמֵד אוֹתָהּ אֲלֵא מִי שְׂאוּהָב הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּכָל לְבוֹ וּבְכָל נֶפֶשׁ וּבְכָל מְאוּדוּ... לְלַמְדָּךְ שֶׁכָּל מִי שְׂאוּהָב עוֹשֵׂר וְתַעֲנוּג אֵינּוּ יְכוּל לְלַמּוֹד תּוֹרָה שְׁבַעַל פֶּה, לְפִי שֵׁישׁ בֵּה צַעַר גְּדוֹל וְנִדְוֵד שִׁינָה וַיֵּשׁ מִבְּלָה וּמִנֶּבֶל עֲצָמוֹ עֲלֵיהָ. לְפִיכֶךָ מִתֵּן שְׂכָרָה לְעוֹלָם הַבָּא שְׁנֵיאָמַר "הָעַם הַהוֹלְכִים בַּחֹשֶׁךְ רְאוּ אוֹר גְּדוֹל" (ישעיהו ט, א), אוֹר גְּדוֹל - אוֹר שְׁנִבְרָא בְּיוֹם רֵאשׁוֹן, שְׁגִנְזוּ הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לְעַמְלֵי תּוֹרָה שְׁבַעַל פֶּה בְּיוֹם וּבְלִילָה שְׁבִזְכוּתָן הָעוֹלָם עוֹמֵד".

דְּבָרֵי חַז"ל אֵלוֹ הֵם אוֹר גְּדוֹל, מְאִירֵי עֵינַיִם וּמְשַׁמְחֵי לֵב עַמְלֵי תּוֹרָה שְׁבַעַל פֶּה, כִּי יֵשׁ שְׂכָר לִיגִיעַתְם וְלַעֲמַלְתְּם בַּתּוֹרָה, וְעַל יָדוֹ זוֹכִין לְאוֹר הַגְּנוּז שְׁנִגְנוּ לְעַמְלֵי תּוֹרָה. דְּבָרֵי חַז"ל אֵלוֹ קוֹבְעִים מַעֲמֵד נִשְׁגָּב וְעֵלְאֵי בְּמִיּוּחַד לְעַמְלֵי תּוֹרָה שְׁבַעַל פֶּה... עֵנִין עַמְלֵי תּוֹרָה אֵינּוּ רַק אֲמַצְעֵי לְמִטְרָה, בְּכָרֵי שְׁעַל יְדֵי זֶה יִבִּין הֵיטֵב אֵת דְּבָרֵי הַתּוֹרָה, אֲלֵא הוּא מִטְרָה כְּשֶׁלְּעֲצָמָה, שְׁעַל יְדֵי עַמְלָה שֶׁל תּוֹרָה זוֹכָה לְאוֹר הַתּוֹרָה וּמִתְדַבֵּק בֶּה, וּבְלֵי עַמְלֵי תּוֹרָה אֶפְלוּ יֵשׁ לוֹ כְּשִׁרְוֹנוֹת מְצִינִים אֵינּוּ זוֹכָה לְאוֹר הַגְּנוּז שְׁנִגְנוּ דְּוָקָא לְעַמְלֵי תּוֹרָה. וְעַל זֶה הִיא אוֹמֵר ר' נְחוּנְיָא בֶּן הַקְּנָה בִּיצִיאָתוֹ מִבֵּית הַמְּדִרָשׁ: "אֲנִי עַמְלֵי וְהֵם עַמְלִים. אֲנִי עַמְלֵי וּמְקַבְּלֵי שְׂכָר, וְהֵם עַמְלִים וְאֵינֶם מְקַבְּלִים שְׂכָר" (ברכות כח ע"ב), וּפְרָשׁ בְּזֶה בְּעַל ה'חֶפְצֵי חַיִּים' זי"ע, הֲלֹא הָעַמְלִים בְּעֵנֵינִי עוֹלָם הַזֶּה גַּם כֵּן מְקַבְּלִים שְׂכָר, וְכָל בְּעַל מְלָאכָה מְקַבְּלֵי שְׂכָרוֹ! אֲכֹן הֵם עַמְלִים וְאֵינֶם מְקַבְּלִים שְׂכָר עֲבוּר הָעַמְלֵי אֲלֵא עֲבוּר פְּרוֹת עַמְלָם, וְאֵם יַעֲמְלוּ הִרְבֵּה וְלֹא יֵצֵא מִזֶּה כְּלוּם אֵינֶם מְקַבְּלִים שְׂכָר עֲבוּר טְרַחְתָּם. אֲבָל אֲנִי עַמְלֵי וּמְקַבְּלֵי שְׂכָר עֲבוּר עֲצָם עַמְלָה שֶׁל תּוֹרָה. וְגַם אִם עַמְלֵי כָּל הַיּוֹם עַל הַכְּבִיטָה הַסְּגִיא וּבְסוּפּוֹ שֶׁל דְּבָרֵי לֹא נִתְבָּרַר לוֹ כְּלוּם מְקַבְּלֵי שְׂכָר עֲבוּר הָעַמְלֵי, שְׁזֵהוּ רְצוֹן הַבּוֹרָא יִתְבָּרַךְ".

(רבי שלום נח ברזובסקי מסלונים, 'נתיבות שלום' חלק א תורה מאמר ד)

יש דברים שלא שווה להתאמץ למענם. יש דברים ששווה, אבל המאמץ הוא אילוץ. מעטים הם הדברים בהם המאמץ הוא חלק מהותי מהעניין ואי אפשר בלעדיו. לימוד תורה הוא כזה: היגיעה בתורה גורמת להתעצמות של הלומד עם התורה ולחדירתה "עד העצם". הדרך ללימוד התורה היא דוקא מתוך עמל ויגיעה, וכדברי חז"ל: "לעולם ישים אדם עצמו על דברי תורה כשור לעול ויכחמו למשאיו" (עבודה זרה ה ע"א).

המאמץ, היזע והדמעות (כן, יש גם כאלה...) מוציאים את התורה מן הספרים ומספיקים אותה בדמינו. לא רק תלמידים חלשים אלא גם גאוני הגאונים מתייגעים בתלמוד תורה. היגיעה בתורה זה ללמוד יותר ולהבין יותר, מעבר למה שאני רגיל, ולזה אין סוף. לכל אחד יש מה להוסיף ובמה להתאמץ יותר. גם אם התרגלתי ללמוד שתי משניות יומיות, עכשיו זה בא לי בקלות, והעמל מבחינתי יהיה פרק יומי או גם דף גמרא. לעמול זה לטרוח, לתת מעצמי כמה שיותר, ואפילו יותר ממה שחשבתי שאני מסוגל.

במתנה, הקניין הוא פעולתו של הנותן בלבד. אך התורה נקראת "לקח טוב" (משלי ד, ב), והיא תלויה בלקיחת הלוקח. עד כמה שהוא כלי ראוי לקבל ובה במידה שמוסר נפשו לקבלה, באותה המידה "נתתי לכם".

(רבי אברהם מסוכטשוב)

לבכות מקושיא

הנה אופן לימוד הרב הקדוש רבי זושא מאניפולי, שלא היה ידוע לכל שהיה מהגדולים בנגלה, היה שאת כל הסוגיות החמורות השיג בבכיות ותפילות. ופעם למד עם אברך מופלג גדול, וכשהאברך היה מקשה קושיא עמוקה, ולא היה בידו לתרץ, ר' זושא היה הולך לחדרו זמן מה, ואחר כך יצא ומצא לו תירוץ נפלא כאחד הגאונים. וכן היה בכל פעם שהיה מקשה לו. והיה זה בעיני האברך לפלא גדול, מאין לו כל התירוצים הנפלאים אשר אינם ערכו כלל? פעם הסתכל האברך בנקב הדלת מה הוא עושה שם, וראה שהוא בוכה בדמעות שלישי, ומכה ראשו בכותל, ומתפלל להקב"ה: "למה לא יגלה לי השגות תורתו הקדושה?", ואחר כך יצא, ואמר לו תירוץ נפלא כאחד מהגדולים. וכשראה האברך שבעבורו הוא בוכה ומכה ראשו בכותל, הסכים בדעתו שלא יקשה לו עוד. וכן היה, אך כאשר היתה לאברך קושיא היה ר' זושא אומר לו: "בני, אני יודע שיש לך כאן קושיא גדולה. למה אתה שותק?", והאברך הכחיש ואמר שאין לו שום קושיא, בכדי שלא יבכה ולא יכה ראשו בכותל. וכן היה כמה פעמים. וכאשר ראה הרב הקדוש שאינו רוצה להקשות עוד, לא למד עם האברך בחבורה ונתפרדה החבילה הקדושה.

(סיפורים נוראים, ר' יעקב קאדאניר)

גיעה למעלה מתפילה

הגאון הקדוש רבי מענדל מקוצק אמר פעם לאביו של חתנו הגאון הקדוש רבי אברהם מסוכטשוב, עוד בהיותו אברך, שבנו העילוי "הוא מתפלל גדול, ויש לו כוח גדול בתפילה, אך הוא ירא שזה לא יזיק לו לכוח השכל שלו".

והיו הדברים סתומים וחתומים לשומעים: ראשית, לא היו רואים אצלו איזו עבודה יתירה בתפילה. ושנית, מה זה עניין ל"כוח השכל" שלו?

שאל דוד של האברך העילוי אותו בעצמו, שיפרש לו דברי הרבי הקדוש. וענהו האברך העילוי בתמימות:

שעון אחד היה לי, שנהניתי ממנו מאוד, כי על פיו הייתי מכוון תמיד הזמן ללימוד ולתפילה ועוד. פעם אחת נתקלקלו הגלגלים שלו ועמד מלכת, ולא היו לי מעות כדי לתקנם על ידי אומן, ובכיתי לפני ה' יתברך ותיכף התחילו הגלגלים להסתובב כראוי בלי שום תיקון. וכשראיתי שבכיתי נשמעת למעלה, נהגתי כשהייתי עומד בלימודי בענין חמור ונתקשיתי להבינו, הייתי בוכה שיאיר ה' את עיני. וכן היה, שתכף נתיישב לי הכל כראוי. והרבי הקדוש הרגיש בזה, וזהו שאמר "שיש לי כוח גדול בתפילה", ועל כן גם אמר שהוא חושש שהדבר יוכל להזיק להשכל שלי, שכן העיקר הוא להשיג התורה ביגיעת השכל ולא באמצעות התפילה.

(סיפורי חסידים, הרב זיון)

2. תוספת תענוג, תוספת עומק

פרשת בחוקותי פותחת במילים:

”אם-בחקתי, תלכו; ואת-מצותי תשמרו, ועשיתם אתם” (ויקרא כו, ג). על כך דורשים חז”ל:

”אם בחקתי תלכו - יכול אלו המצוות? כשהוא אומר ”ואת מצותי תשמרו ועשיתם אתם” הרי מצוות אמור. הא מה אני מקיים ”אם בחקתי תלכו”? להיות עמלים בתורה” (ספרא בחוקותי אות ב)

נראה כעת שתי התייחסויות מתורת החסידות לדרשה זו:

”והינו הגם שהאדם יודע כל התורה בלה וסוד מצותיה, עם כל זה צריך להיות עמל ויגע בהתורה, וכמו שכתוב ”והגית בו יומם ולילה” (יהושע א, ח). כי בכל מה שלומד יותר בעמל ויגיעה - אז מוצא יותר תענוג ותוספות שכל חדש שישגי.

וזהו מצוה בפני עצמה להיות עמל ויגע בתורה, ולהוסיף בכל עת תענוג יותר. ולזה מבטיח לנו ה' יתברך ”אם בחקתי תלכו”, הינו אם תהיו עמלים בתורה להוסיף תענוג, אז ”ונתתי גשמיכם בעתם” שהוא גם כן תוספות תענוג.”

(רבי אברהם יהושע העשיל מאפטא, 'אוהב ישראל' מאמרים על שבת)

ה'אוהב ישראל' אומר כי היגיעה בתורה מוסיפה תענוג, והיא ערך שעומד בפני עצמו ללא תלות בצורך לדעת את התורה. גם אם אדם יודע הכל, עליו להתייגע וכך להתענג יותר ויותר.

לדין בכיתה: תענוג הוא ההפך הגמור לעמל ויגיעה, כיצד הם משתלבים? מימד אחד, המוכר מסיטואציות רבות בחיים, הוא תענוג הנובע מהישג שלאחר המאמץ. תענוג שכזה הוא בעצם תשליל (”נגטיב”) של המאמץ. האם תוכלו למצוא אפשרות נוספת, בה התענוג מופיע תוך כדי מאמץ? האם ניתן להתענג במצב של חוסר עונג?

הרבי מליובאוויטש מעמיק בהסבר הדרשה:

”כדי להבין כיצד מבטאת המלה ”בחקתי” המשמשת כאן לצורך ענין למוד התורה, את הענין של עמל תורה, יש להסביר תחלה פירט מסים במשמעות המלה ”חקים”, כאשר היא משמשת בקשר למצות. ידוע, שמלבד השם ”מצות”, הפולל את כלן, יש לכל סוג של מצות שם פרטי: עדות, משפטים וחקים. ”עדות” - הן המצות המהוות עדות לענינים מסוימים: לבריאת שמים וארץ, ליציאת מצרים וכדומה (כגון: שבת, תפלין); ”משפטים” - הן המצות ש”אלמלא נתנה תורה” היו מובנות לפי השכל. ו”חקים” הן המצות שהן גזרת המלה: הן אינן מובנות בשכל לא כמשפטים ולא כעדות, אלא ”גזרה גזרתי חקה חקתי”...

כל הענינים בתורה מדיקים מאד, והעבודה שעמל התורה נקרא חקה, בטוי המשמש גם למצות שלמעלה מהשכל, מוכיחה, שהסבה לכך שעמל תורה נקרא חקה, אינה רק מפני שזוהי עבודה קשה, כדלעיל, אלא גם מפני שעמל-תורה שיהי לענינים שלמעלה מהשכל.

למרות שלמוד תורה-שבעל-פה צריך להיות על-ידי הבנה, ואם אין מבינים את הנלמד אי-אפשר לברך על כך את ברכת-התורה, בכל זאת תלוי עמל-

תורה בענין שמעל השכל, ואדרבה: דוקא ב"בחקתי" שלמעלה מהשכל - מתבטא "עמלים בתורה".

וזאת בשני ענינים:

א) "עמל בתורה" צריך להיות יותר מהמוכן בשכלו. אם לומדים רק כפי הדרוש לשכל, אין זה עמל אמתי.

ב) העמל בתורה מביא להכרה שגם הענינים המוכנים בשכלו הם בעצם מעל לשכל, כמאמר: "תכלית הידיעה שלא נדעה" (עיקרים מ"ב ספ"ל). שכשם שהוא לגבי ה' כך הוא לגבי התורה - חכמת ה', שהוא וחקמתו אחד, כמו שפכת הרמב"ם. ולכן "כשם שאין ביכולת שום שכל נכרא להשיג בוראו כך אינו יכול להשיג חכמתו", כמאמר: "ונעלמה מעיני כל חי" (איוב כח, כא). כלומר, אם אדם חושב שהוא מבין את התורה במלוא מובנה, זוהי הוכחה לפגם בעמל בתורה, כמאמר כבוד-קדשת מורי-חמי אדמו"ר, שגם הענינים המוכנים הם פחקים.

לפי זה מוכן השמוש בכטוי "בחקתי תלכו" במשמעות של למוד תורה, למרות שהפונה אינה רק ללמוד החקים, אלא ללמוד כל הענינים כולל העדות והמשפטים, מפני שבאמצעות עמל בתורה מגיעים להכרה שגם המשפטים הם חקים.

(רבי מנחם מענדל שניאורסון מליובאוויטש, 'לקוטי שיחות' חלק יז פרשת בחוקותי א)

מה ההבדל בין 'עדות', 'משפטים' ו'חוקים'?

מדוע דוקא העמל בתורה מביא להכרה שהתורה היא 'מעל לשכל'?

העמל, ההשקעה וההתמסרות מחברים אותנו אל הרובד העמוק ביותר שבתורה. מי שנותן את עצמו אל התורה ומתייגע להבין מעבר ליכולותיו הרגילות, זוכה שגם התורה תגלה לו את האמת העמוקה שלה - עד כמה היא לעולם תשאר נעלית ובלתי נתפסת. הלומד הממוצע חושב שהוא מבין עד הסוף את התורה, כי לפי הבנתו התורה היא חכמה המסתכמת בסך מסוים של ידיעות וחומר לימודי שצריכים להשיג. אבל מי שמחובר באמת אל התורה ועמל בעבורה, זוכה לחוש את האינסופיות שלה.

העמל והיגיעה בתורה הם המביאים בסופו של דבר לא רק ל'ידיעת התורה' אלא אף לקניין התורה.

"בגמרא (עבודה זרה יט ע"א) - 'ואמר רבא בתחלה נקראת התורה על שמו של הקדוש ברוך הוא, ולבסוף נקראת על שמו שלו, שנאמר: 'כי אם בתורת ה' חפצו ובתורתו יהגה יומם ולילה' (תהילים א, ב). 'ורש"י ז"ל בפרושו לתהלים מביא דרש זה בלשון אחר: 'בתחלה נקראת תורת ה', ושעמל בה נקראת תורתו'".

ויש לפרש 'נקראת תורתו' - שתורהו ותלמודהו, והינו שהתורה שתבוא אליו מתוך העמל והטורח והיגיעה תהיה לו קנין חזק ויתדבק בה לגמרי, עד שהתורה בעצמה תלמד אותו כל דרכיה. לא כן אם הוא לומד בלי יגיעה שלא ישאר אצלו כלום. וזה אמרם ז"ל (קהלת רבה פרשה ב) על הפסוק "אף חכמתי עמדה לי" (קהלת ב, ט) "התורה שלמדתי באף נתקימה בי", הינו מתוך הטורח והיגיעה והיסורין".

(רבי מנחם מענדל מקוצק, 'אוהל תורה' פרשת וזאת הברכה)

מתוך המאמץ מתרחשת העברת בעלות: תורת ה' הופכת להיות תורתו של הלומד. כלומר, התורה מפסיקה להיות דבר חיצוני לאדם אלא הופכת לבשר מבשרו. אצל

אמר אדמו"ר ה'צמח-צדק: בעולם-הזה פירוש של המאמר "הלומד תורה לפרקים" הוא - שלומד תורה לעיתים [במובן שלילי]; בגן-עדן מפרשים את המאמר - שלומד תורה והתורה 'מפרקת' אותו לפרקים [במובן חיובי, דברי התורה 'לוקחים' אותו.

(היום יום)

תלמידי חכמים הדבקים בתורה, בלתי ניתן להפריד בין האישיות לבין התורה. הפסוקים והדינים נכנסים לתוך האלבום המשפחתי, הם נצרבים בתודעה בתור זיכרונות אישיים. במצב שכזה, התורה מתקיימת לאורך זמן ולא עוזבת את האדם, ואף מתגלה בתור 'חומר פעיל'. דהיינו: לאחר שאדם למד והבין, הקדושה המצויה בתוך המילים מתחילה להשפיע עליו ולשנות אותו. כך, לאחר שאדם לומד את התורה, התורה מתחילה ללמד אותו.

האם תוכל לזהות מצב בו אדם לומד תורה אך התורה איננה מלמדת אותו?

שתף את חבריך בחוויה בה התורה לימדה אותך משהו.

מ'בול עץ' לגאון

פי כמה וכמה ממנו. אש הוצתה בקרבו, הוא חייב להבין את המאמרים ויהי מה. כשהבחור סיים והקהל החל להתפזר, ביקש ר' יקותיאל מן הבחור לא להמשיך במסעו אל העיירה הבאה, אלא להתעכב בלעפלי וללמד אותו את המאמרים. ר' יקותיאל לא חס על כבודו, ולא היה אכפת לו לשבת, עם זקנו הארוך, כתלמיד של בחור צעיר.

הוא הזניח את מסחרו, וישב בכל יום שעות ארוכות עם הבחור. למורה הצעיר הייתה סבלנות אין-סופית, אבל מוחו של ר' יקותיאל לא הצליח לקלוט שום דבר ממאמרי החסידות. לאחר שלושה שבועות של ניסיונות כושלים, נפרד ר' יקותיאל בתודה עמוקה מן הבחור, כשדמעות של תסכול בעיניו. מרירות מילאה את ישותו, והוא ביזה את עצמו ללא הרף. הוא החליט לצום ואף הרבה לומר תהלים והתפלל בדמעות שלישי, אך שום דבר לא זז – בול עץ נשאר בול עץ.

בוקר אחד הודיע ר' יקותיאל למשפחתו כי הוא הולך אל הרבי, לליובאוויטש. הוא ארז מעט מטלטלים ויצא לדרך, כשבפיו תפילה אחת ויחידה – לזכות סוף סוף להבין את עומקה של תורת החסידות.

הוא הגיע לליובאוויטש ביום רביעי, וראה את הרבי לראשונה בעת כניסת השבת. הרבי אמר מאמר חסידות לפני קבלת שבת. המאמר היה קל יחסית

ר' יקותיאל היה יהודי פשוט, שהתפרנס ממכירת מלח בעיירתו לעפלי. הוא לא היה עשיר גדול וגם לא חכם גדול. בדבר אחד היה ר' יקותיאל מצטיין – בתמימותו ומסירותו לעבודת השם. הוא היה חסיד נלהב של אדמו"ר הזקן, בעל התניא, ואף היה מתפלל ברגש עמוק ובאריכות.

לאחר פטירתו של אדמו"ר הזקן, בנו, המכונה אדמו"ר האמצעי, מילא את מקומו. אדמו"ר האמצעי הורה לחסידיו כי עליהם לחזור על מאמרי חסידות בעל-פה, בכל עיר בה יש קהילה חסידית. כך קרה, שביום בהיר אחד הגיע לעיר לעפלי בחור צעיר, ור' יקותיאל, שהיה כבר חסיד מבוגר, בא לשמוע ממנו חזרה על מאמר חסידות של הרבי החדש – אדמו"ר האמצעי.

ר' יקותיאל ישב יחד עם כל הקהל, אבל לא הצליח להבין כלום. מאמריו של הרבי היו ארוכים ומסובכים הרבה יותר משל אביו, ור' יקותיאל נדהם לראות את הבחור צעיר מדבר ומסביר בבהירות רבה רעיונות עמוקים ומורכבים, בעוד הוא, חסיד ותיק, לא מבין דבר.

למחרת, התכנסו שוב כולם בבית המדרש. הבחור הצעיר ישב בראש וחזר על מאמר אחר של הרבי, ושוב, ברהיטות מרשימה. ר' יקותיאל רצה לקבור את עצמו מרוב בושה. האפרוח הזה, שלא ראה מעולם את אדמו"ר הזקן ומי יודע בן כמה הוא בכלל, יודע חסידות

מאמר ועוד מאמר התחילו לחדור אל ראשו של ר' יקותיאל. ההצלחה החלקית עודדה אותו מאוד, אך הוא לא ידע מנוח. הוא רצה להבין עד הסוף, את כל המורכבות ואת כל העומק. בהתלהבות אדירה הוא המשיך לצלול אל עומקי המאמרים הקשים ביותר, ולא הרפה. כשהיה מעיין במשהו, היה עוצם את עיניו ואוסם את אוזניו ולא נותן לאף אחד ולשום דבר להפריע לו.

אחרי מספר חודשים אי אפשר היה לזהות את ר' יקותיאל. בול העץ הפך לגאון מהלך, רבי יקותיאל הפך לחריף שבחריפים וידע להסביר את הדברים הקשים ביותר בבהירות מופלאה.

עברו שנים. פעם אחת הגיע בנו של הרבי ה'צמח צדק' (נכדו של אדמו"ר הזקן וחתנו של אדמו"ר האמצעי) אל אביו, ובפיו שאלה עיונית בחסידות, בנושא בו השקיע מאמץ ועיון רב. הצמח צדק שלח את בנו אל ר' יקותיאל.

בקשב רב האזין ר' יקותיאל לשאלה, לאחר מכן התבונן כשעה, ואז ענה בטוב טעם, בשטף ובבהירות. בנו של הרבי לא האמין למשמע אוזניו. הוא לא דמיין כי מפיו של יהודי, שהיה מוכר כפשוט ולא חכם, ישמע הרצאה עמוקה ומסודרת כל כך בנושאים הנשגבים ביותר בקבלה וחסידות. הוא סיפר על כך בהתפעלות לאביו, והרבי ה'צמח צדק' ענה לו: "ר' יקותיאל הוא מופת חי על מאמר חז"ל 'געת ומצאת תאמינ'. הוא הרבה יגע, אבל גם הרבה מצא".

רבי יקותיאל האריך ימים, וזכה במשך שנים ארוכות להסתופף בצל אדמו"רי חב"ד ולהגות בתורה ביגיעה ובעמקות. אדמו"ר האמצעי כתב ספרי חסידות בכמה רמות, לחסידים בעלי דרגות שונות. את הספר העמוק מכולם, "אמרי בינה", הוא כתב עבור החסיד הגאון רבי יקותיאל מלעפלי...

(על פי רשימת הרבי הרי"צ מליובאוויטש, קונטרס לימוד החסידות סעיף כא)

ור' יקותיאל הצליח להבינו. אך למחרת, לפני תפילת מנחה של שבת אמר הרבי מאמר נוסף, אותו לא הצליח ר' יקותיאל להבין כלל. לתדהמתו, אברכים צעירים סביבו הבינו היטב את המאמר ואף חזרו עליו והתפלפלו בו ביניהם.

ר' יקותיאל לא הצליח לישון כל הלילה, הוא בכה ללא הרף והתחנן להשם שיאיר את עיניו. הוא החליט לצום ביום ראשון, כהכנה ל'יחידות' – פגישה אישית עם הרבי, שנקבעה לו ליום שני.

בעמדו לפני הרבי, סיפר ר' יקותיאל את כל מה שעבר עליו, ותלה עיניים מייחלות בפניו של הרבי. **"אין לך דבר העומד בפני הרצון"**, פתח הרבי, **"כאשר רוצים באמת – הכול יכול להשתנות. אפילו תכונות מולדות, כמו שכל, יכולות להשתכלל ולהתעלות"**.

ר' יקותיאל הבין כי הדבר תלוי רק בו עצמו, והחליט להצליח בכל מחיר. כששמע מהרבי כי יש לו סיכוי, האש שבערה בו גדלה כפליים. באמצעות תושבי לעפלי שביקרו באותה עת בליובאוויטש, הוא הודיע למשפחתו כי עד להודעה חדשה הוא איננו חוזר הביתה, וכי ינהלו את מסחר המלח בעצמם.

ארבעה חודשים רצופים ניהל ר' יקותיאל מלחמה עיקשת. הוא הרגיל את עצמו להתרכז במשך שעות רצופות והכריח את עצמו לחזור עשרות פעמים על כל דבר שלמד. הוא מצא לעצמו פינות שקטות ללמוד בהם – במרתף שמתחת לבית-המדרש ובעליית הגג שמעליו, שם היה מתבודד שעות ארוכות ומתייגע עד בלי די. הוא החליט כי לא יתייחס לכישלונות, וכי יתעקש ויתמיד עד שיצליח. הוא מצא לעצמו מורה פרטי, אברך שהיה בקי בחסידות, ולמד ממנו בצמא שאין לו סוף.

לאט לאט התרחש הנס. הערפל הכבד התחיל להתבהר, ופינה את מקומו לחשיבה מסודרת. רעיון ועוד רעיון,